

4342 SAYILI MERA KANUNU UYGULAMASINDA KARŞILAŞILAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM YOLLARI

Cahit BALABANLI¹ Sebahattin ALBAYRAK Mevlüt TÜRK Osman YÜKSEL

SDÜ Ziraat Fakültesi, Tarla Bitkileri Bölümü, 32260 Isparta
¹cahit1@sdu.edu.tr

ÖZET

Ülkemiz meraları yıllardan beri süregelen aşırı ve kontrolsüz otlatma sonucu verimliliklerini kaybetmişlerdir. Yakın zamana kadar meralarla ilgili herhangi bir yasal düzenlemenin olmayışı bu bozulma sürecini hızlandırmıştır. 1998 yılında yürürlüğe giren mera kanunu ile doğal kaynaklarımızın korunarak kalite ve verimliliğin artırılması hedeflenmiştir. Yasanın yürürlüğe girmesinden sonra, gerek uygulamada ve gerekse çiftçilerin uzun yıllardır var olan alışkanlıklarının değiştirilmesinde bazı sorunlar yaşanmış ve halen yaşanmaktadır. Yasanın temelini oluşturan “meraların tespit, tahdit ve tahsis işlemleri” süratle gerçekleştirilmeli ve ülke genelinde başlatılan mera ıslah çalışmaları hızlandırılmalıdır. Yasanın uygulanmasını kolaylaştıracak bazı yönetmelikler çıkarılmalı, tarımsal yayım faaliyetleri ile çiftçilere 4342 sayılı yasanın ne anlama geldiği anlatılmalı, 4342 sayılı Mera Kanunu’nun uygulanmasında görülen aksaklıklar süratle giderilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Mera kanunu, Tespit, Tahdit, Tahsis

PROBLEMS ON RANGE LAW NUMBERED 4342 APPLICATION AND SOLUTIONS

ABSTRACT

Our pastures have lost their productivities as they have been overgrazed for years without control. Damage process of pastures gained speed as there was no legal arrangement. Quality and productivity increase was aimed protecting natural sources with pasture law becoming valid in 1998. After pasture law became valid, some problems have been faced both application and changing of farmers’ customs having for long years. Fixing, limitation, appropriation forming the basic of law should be realized and pasture improvement studies started in whole Turkey should be accelerated. Some regulations facilitating the law should become valid; the law numbered 4342 should be explained to farmers by agricultural extension activities and application problems of the law numbered 4342 should be overcome as soon as possible.

Keywords: Range law, Fixing, Limitation, Appropriation

1. GİRİŞ

Türkiye’de hayvancılığın başlıca yem kaynağı olan çayır ve meralar yıllar boyu atalardan kalan bir miras olarak kullanılmıştır. Bu durumun bir sonucu olarak 1940’larda 44 milyon hektar olan ülkemiz çayır, mera alanları son yıllarda 12.3 milyon hektara inmiş, bir B.B.H.B’ne 4.3 hektar mera alanı düşerken günümüzde

bu rakam 1.1 hektara kadar inmiştir (Anonim, 1997). Böylece, bir yandan çayır ve mera alanları hızla daralırken diğer yandan hayvan sayısı artmış, zaten bozuk olan çayır, mera ve hayvan sayısı arasındaki denge tamamen bozularak meralarımız fakirleşmiş, buna bağlı olarak hayvansal üretimde düşüşler meydana gelmiştir. Ekonomik ve sosyal değişikliklerin etkisi ile bu durum zaman zaman diğer ülkelerde de yaşanmış tabii afetler ve savaşlar döneminde veya zamanla artan nüfusun tarım ürünleri gereksinimlerini karşılamak amacıyla, çayır ve mera topraklarının tarla toprağı haline getirilmesi zorunlu olmuştur. Bu tür olumsuzluklarla karşılaşan ülkeler, bir yandan çayır ve mera alanlarını sürüp kültür alanlarına çevirirken, diğer yandan yem bitkileri kültürünü geliştirmeyi ihmal etmemişler, böylece meraların sürülmesi sonucu meydana gelen ot açığına yem bitkileri ile kapatmışlardır. Ancak Ülkemizde zıt yönde bir uygulamaya gidilmiş, meralar tarım arazisi getirilirken hayvansal üretimde ortaya çıkan yem açığı dikkate alınmamış, meralarımızın çoğunda aşırı ve düzensiz olatma sürdürülerek doğal bitki örtüsü zayıflatılmış ve hayvansal üretim ihmal edilmiştir. Özellikle 1950 yılından sonra ülkemize çok sayıda traktörün girmesi ile birlikte mera alanları sürülerek tarla haline getirilmiş, monokültür tarım nedeni ile sürülen alanların verimlilikleri kısa sürede azalmış ve sonraki süreçte bu alanların bir kısmı işlenmemiş, terk edilerek erozyona maruz bırakılmışlardır (Anonim, 1997).

Mera, yaylak ve kışlak alanları ile ilgili belirgin bir yasanın olmaması bilinçsiz ve kontrolsüz kullanımın uzun yıllar sürmesine neden olmuş, ancak 28 Şubat 1998 yılında 4342 sayılı mera kanununun yürürlüğe girmesi ile ilk büyük adım atılmış ve bu yasa ile; a) Kadimden beri mera, yaylak ve kışlak olarak kullanılan yerler ile, aynı amaçla kullanılmak üzere köy ve belediyelere tahsis ya da terk edilen yerler, b) Devletin hüküm ve tasarrufunda veya hazinenin mülkiyetinde bulunan arazilerden etüt sonucu mera, yaylak ve kışlak olarak yararlanılabileceği anlaşılan yerler, c) Mera, yaylak ve kışlak olarak kullanılmak amacıyla kamulaştırılacak yerler, d) Tapu kayıtlarında mera, yaylak ve kışlak olarak görülen ve halen işgal edilen yerlerin kesin sınırlarının belirlenip amacına uygun şekilde daha verimli kullanımının sağlanması ve bunun sonucunda hayvancılığımızın gelişmesine yardımcı olunması amaçlanmıştır.

Çalışmamızda, 4342 sayılı mera kanununun uygulanmasında karşılaşılan sorunlar ve bu sorunların giderilmesi için bazı çözüm önerileri ortaya konulmuştur.

2. YASANIN UYGULANMASINDA KARŞILAŞILAN SORUNLAR

4342 sayılı mera kanununun uygulanması için oluşturulan il mera komisyonu valinin görevlendireceği bir vali yardımcısı başkanlığında; bakanlık il müdürü (Tarım Bakanlığı), bakanlık il müdürlüğünden konu uzmanı bir ziraat mühendisi, köy hizmetleri il müdürlüğünden (il özel idare müdürlüğü) bir ziraat mühendisi, defterdarlıktan veya bulunamaması halinde vali tarafından görevlendirilecek bir hukukçu, millî emlak müdürlüğünden bir temsilci, kadastro müdürlüğünden bir teknik eleman, ziraat odası başkanlığından bir temsilci olmak üzere toplam sekiz kişiden oluşmaktadır. Ayrıca orman içi, orman kenarı ve orman üst sınırında bulunan mera, yaylak ve kışlakların tespit, tahdit ve tahsis çalışmalarında ilgili orman teşkilatından bir orman mühendisi ile 3083 sayılı "sulama alanlarında arazi

düzenlenmesine dair” tarım reformu kanunu uyarınca reform bölgesi ilan edilen alanlarda bulunan mera, yaylak ve kışlakların tespit, tahdit ve tahsisi çalışmalarında tarım reformu teşkilatından bir ziraat mühendisi bu komisyonlarda üye olarak görevlendirilmiştir. İl mülki sınırları içerisinde yasanın uygulanması için gerekli olan tüm faaliyetlerde bu komisyon en yetkili kurul olmakla birlikte yasanın uygulanması ve takibi büyük ölçüde komisyona bağlı il ve ilçelerde oluşturulan teknik ekipler tarafından yapılmaktadır. Bununla birlikte, mera komisyonunun yönetmelik gereği her hafta sonu yapmaları gereken toplantılar, değişik kurumlardan gelen üyelerin kurumlarındaki görev, yetki ve sorumlulukları ve çeşitli nedenlerle güçlüklerle gerçekleştirilebilmektedir.

Yasanın temelini meraların tespiti, tahditi ve tahsisi oluşturmaktadır. Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten bugüne kadar illere göre değişmekle birlikte ülkemizdeki meraların yaklaşık % 20’sinde tespit işlemi tamamlanmış ve yaklaşık % 10’unda tahdit ve tahsis aşamasına gelinmiştir. Mera yasasının kabulünden bu yana 7 yıl geçmesine rağmen uygulamada önemli aksaklıklarla karşılaşmaktadır. Bunlardan ilki mera komisyonunda yer alan üyelerin çoğunun mera kanunu ve mera konusunda yeterli bilgilerinin bulunmamasıdır. Bu nedenle işin büyük bölümü tarım il müdürlüğü ”mera biriminde” yer alan teknik elemanlar ile teknik ekiplerde ilçe tarım müdürlüğü ve tapu kadastro müdürlüğünde görevli teknik elemanlar tarafından yürütülmektedir. Özellikle mera birimindeki mühendisler, mera komisyonunda yasayı ve çayır meraları en iyi bilen ve uygulamaya çalışan elemanlardır. Ancak bakanlık il müdürlüğü mera biriminde çalışan ve konunun uzmanı olarak yetiştirilen teknik elemanlar bazen bulunduğu veya atandığı illerde başka konularda görevlendirilmekte, başka bir birime atanmakta ve bunların yerine konu ile ilgisi olmayan elemanlar verilmektedir. Buna bağlı olarak işler yavaşlamakta bazen durma noktasına gelmektedir.

Özellikle mera kanununun kabul edildiği tarihten bu yana yönetmelikler sıkça değiştirilmekte, çıkarılan yasalar da belediyelerce meraların vasfının kaybettirilerek başka amaçla kullanımına kolaylıklar sağlamaktadır. Mera çalışmaları konusunda bilgi ve belgelerin çeşitli kurumlardan temin edilmesi çok zor olmakta, mahalli bilirkişilerin bir araya getirilmesinde sıkıntılar yaşanmaktadır. İlçelerde kurulan teknik ekiplerde; ilçede birimi olmayan (köy hizmetleri müdürlüğü, veya bazı ilçelerde tapu kadastro müdürlüğü) kuruluşlar için ilden ve başka ilçelerdeki kuruluşlardan görevlendirme yapılmakta, tapu kadastro elemanlarının başta bilirkişilik olmak üzere değişik ek görevlerinin bulunması mera çalışmalarını olumsuz yönde etkilemekte, teknik ekibin işlerini aksamaktadır. Ayrıca kadastro müdürlüğü kadastrusuz köyler için yıllık çalışma programlarını çok geç gönderdiğinden bu köylerdeki tespit çalışmaları sekteye uğramaktadır. 2005 yılından itibaren Kadastro Genel Müdürlüğü kadastrusu yapılmayan illerin, kadastro çalışmalarını özel sektöre ihale etmiş bulunmaktadır. Şu ana kadar yapılan çalışmalarda bazı mera alanlarının tarım veya orman alanı olarak tescil edildiği, kadastro harici bırakıldığı veya mera vasfında olmayan taşlık ve kayalık yerlerin mera olarak tescil edildiği gözlemlenmiştir. Çalışmalarda uzman bir ziraat mühendisinin yer almaması bu tür yanlışları da beraberinde getirmektedir.

Mera ıslahı Projelerinde; proje kapsamındaki bazı köylerde köy halkının katılımı sağlanamamaktadır. Proje hazırlama öncesinde, projenin her safhasında katılımı ve yardımda bulunacaklarını taahhüt ettikleri halde uygulama safhasında "Devlet bu arazileri elimizden almak mı istiyor" gibi bir şüpheye kapılan yöredeki üreticiler daha sonra bundan imtina etmektedirler. Bununla birlikte, ıslah çalışmalarında yeterli bilgi birikiminin olmaması, hazırlık ve planlamaların gereğince yapılmaması, projeler için tahsis edilen ödeneklerin geç gelmesi ve merkezi idare gibi nedenler ıslah çalışmalarını yavaşlatan diğer faktörlerdir.

Karşılaşılan önemli sorunlardan birisi de otlatma kapasitesidir. Tahsis aşamasında otlatma kapasitesi belirlenmekte ve meradan yararlanacak hayvan sayısı üreticilere bildirilmektedir. Bu durum mera yönetim birlikleri ile meraya otlatma kapasitesinin üzerinde hayvan sokmak isteyen çiftçi ailelerini karşı karşıya getirmekte, konunun takipçisi olan teknik elemanlar yetkilerinin yetersiz olduğunu söylemektedirler. Ayrıca mera işgallerinin kaldırılması işlemleri sonuçlandıramamaktadır. İllerde valilikler, ilçelerde kaymakamlıklar, 3091 sayılı "taşınmaz mal zilliyetliğine yapılan tecavüzlerin önlenmesi" hakkındaki kanunu uygulamakta, ancak bu uygulamadan kısa sürede sonuç alınamamakta ve caydırıcı olmamaktadır. Meralarda değişik amaçlarla yapılaşma şeklinde de işgaller olmaktadır. 442 sayılı Köy Kanunu'nun ek 12. maddesine göre köy yerleşim planı içinde yer alan meraların tahsis amacı Mera Kanunu'nun 14/d maddesi ile değiştirilebilmektedir. İmar işgaline uğrayan meraların bu yolla tahsis amacı değişikliğine tabii olması zaman zaman sorunlar yaşanmasına yol açmaktadır.

Kadastro müdürlüklerince programa alınan köylerdeki arazi miktarı ve şahısların isim listesi, zamanında tarım il müdürlüğüne ulaştırılamamaktadır. Kadastro yapılmayan köylerde 5/b kapsamındaki meralar ile kadastro biten köylerdeki tahdit dışı, köy tüzel kişiliği ve benzeri yerlerin 1/5000' lik harita ve aplikasyonu mera teknik ekiplerince yapılamamaktadır. Tapu ve kadastro müdürlüğünden teknik ekibe katılan görevli, tescil harici meralarla ilgili dökümanları sağlayamamakta, sadece tapulu alanlarla ilgili bilgi ve belgeleri vermektedir. Böyle durumlarda muhtar ve köy halkı bilgi verirse tespit yapılabilmekte, aksi takdirde mera alanı belirlenememektedir. Kadastro müdürlüğünce programa alınan köylerdeki çalışmalarda teknik ekipler 4 aylık sürede çalışmalarını bitiremediği takdirde, programa alınan yerlerin 1/5000'lik harita ve zemin tesisi (taş dikme işlemi) kadastro müdürlüğünce ücretsiz yapılmaktadır (protokolün 20. maddesi son paragraf). Araziden kadastro geçmesine rağmen bazı vatandaşlar kendine ait olmayan araziler üzerinde dedelerinden kaldığı gerekçesiyle hak iddia etmektedirler. Bu durumda öncelikle tapu dairesindeki kayıtlar geçerli olmakta, kadastro geçmemiş ve mera vasfında olabilecek yerler 5/b'ye göre değerlendirilmekte (tüm meraların devletin hüküm ve tasarrufu altında olması), listeler 1 ay askıya çıkmakta ve daha sonra bu alanlara mera vasfı verilmektedir.

Orman kadastro bazı yerlerde orman içi, orman kenarı ve orman üstü meraları orman olarak tespit ve tescil etmiştir. 6831 sayılı kanuna göre kesinleşmiş orman sınırı içerisinde yer alan bu tür alanlar için hiç bir işlem yapılamamaktadır. Kesinleşmemiş orman sınırları olan yerlerde orman içi ve kenarı meraların tespiti

için Orman Bakanlığı'ndan bilgi ve belge istenmekte, çoğu zaman gerekli bilgilere ulaşılamamaktadır.

3 Temmuz 2005 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kabul edilen ve 19 Temmuz 2005 tarihinde Resmi gazetede yayınlanan 25.02.1998 tarihli ve 4342 sayılı Mera Kanununun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi ile dördüncü fıkrası değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Köy yerleşim yeri ile uygulama imar plânı veya uygulama plânlarına ilave imar plânlarının hazırlanması, toprak muhafazası, gen kaynaklarının korunması, millî park ve muhafaza ormanı kurulması, doğal, tarihî ve kültürel varlıkların korunması, sel kontrolü, akarsular ve kaynakların düzenlenmesi, bu kaynaklarda yapılması gereken su ürünleri üretimi ve termale dayalı tarımsal üretim faaliyetleri için ihtiyaç duyulan, durum ve sınıfı çok iyi veya iyi olan mera, yaylak ve kışlaklarda birinci fıkranın (a), (f) ve (g) bentleri hariç, tahsis amacı değişikliği yapılamaz”. Bakanlık tarafından uygulanacak mera veya arazi toplulaştırma projeleri kapsamında; arazinin niteliği ve kullanım bütünlüğü dikkate alınarak arazi plânlaması yapılmalıdır. Tarımsal kullanım veya mera bütünlüğü sağlamak için, nitelikleri itibariyle değişim yapılacak arazi bulunamaması durumunda bu fıkra hükümlerine göre değerlendirme, değiştirme veya satın alma sureti ile kamulaştırma yapılabilir ve kamulaştırılan bu araziler değişim veya doğrudan satış ile değerlendirilir. Yapılan kamulaştırma ve değişim ile ilgili bütün işlemlere katma değer vergisi hariç her türlü vergi, resim, harç ve katkı payı uygulanmamaktadır.

3.ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

28 Şubat 1998 tarihinde çıkarılan 4342 sayılı Mera Kanunu'nun yürürlüğe girdiği tarihten bugüne kadar yaklaşık 7 yıl geçmesine rağmen, yasanın uygulama aşamasında birçok sıkıntıların yaşandığı ve bu sıkıntıların çözümünde yetersiz kalındığı anlaşılmaktadır (Seçkin, 2004). Türkiye genelindeki mera, yaylak, kışlak ve umuma ait çayır ve otlakların tespit, tahdit ve tahsis çalışmalarının kanun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 5 yıl içerisinde tamamlanması ve Türkiye genelinde şimdiye kadar çeşitli nedenlerle 12.3 milyon hektara düştüğü tahmin edilen bu alanların ıslah edilerek verimliliklerinin artırılması planlanmıştır. Bu gün gelinen noktada tespit, tahdit ve tahsisi yapılan Ülkemiz Mera Alanları Çizelge 1'de verilmiştir. Çizelge 1'de görüldüğü gibi 4342 sayılı mera kanununun uygulanmaya başladığı tarihten itibaren yaklaşık 4.401.798 hektar alanda tespit ve 2.299.887 hektar alanda tahdit ve tahsis işlemleri yapılabilmektedir. Buna karşılık bu süre içerisinde ancak 1.068.311 hektar alan için mera ıslah projesi onaylanmış ve 703.790 hektar alanda ıslah projelerine başlanabilmektedir (Anonim, 2005). Mera Kanunu'nun daha hızlı bir şekilde işlerliğinin sağlanabilmesi için tespit, tahdit ve tahsis işlerinin bir an önce bitirilmesi ve mera ıslah çalışmalarının yurt genelinde süratle uygulanması gereklidir. 4342 sayılı Mera Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden sonra, çayır ve meralar ile ilgili yapılacak çalışmalar, iş yoğunluğu fazla olan, büro ve arazi çalışmaları mesai ile sınırlı olmayan, idari ve hukuki sorumluluğu bulunan ve büyük özveri isteyen çalışmalar haline gelmiştir.

Çizelge 1. Türkiye’de 4342 sayılı mera kanununa göre tespit, tahdit ve tahsis yapılan alanlar (Anonim, 2005).

Tespit yapılan alanlar (ha)						
Mera	Yaylak	Kışlak	Otlak	Çayır	5/b	Toplam
3.290.000	366.000	1.100	2.898	7.800	734.000	4.401.798
Tahdit ve Tahsis yapılan alanlar (ha)						
Mera	Yaylak	Kışlak	Otlak	Çayır	5/b	Toplam
1.860.000	126	22	1.944	6.245	361.550	2.229.887

Ancak mevcut durumda Mera Kanunu uygulamaları konusunda yapılanmanın oldukça yetersiz olduğu gözlenmektedir. Bu nedenle, şimdiye kadar oluşan ve devam etmekte olan sorunların büyük ölçüde aşılmasını sağlamak üzere, alınacak diğer önlemler yanında yapılacak yasal düzenlemeler ile, bakanlık il müdürlüklerindeki mera biriminin en azından şube müdürlüğü düzeyine çıkarılması gereklidir. Yeni düzenleme ile kurulacak olan bu şube, mera çalışmaları yanında yem bitkileri tarımı ile ilgili çalışmaları da yürütebilir (Seçkin, 2004).

Mera komisyonunda konu uzmanı kişilerin sayısının artırılması, çalışmaların daha hızlı ve sağlıklı olmasını kolaylaştıracaktır. Mera ıslahında çalışan teknik personelin hizmet içi eğitimlerle bilgilendirilmelerine devam edilmeli ve yetiştirilen teknik personelin çeşitli sebeplerle başka birimlerde görev alması engellenmelidir. Özellikle mera çalışmalarının yoğun olduğu dönemler tarım il müdürlüklerinin Doğrudan Gelir Desteği (DGD) çalışmaları dönemine rastladığı için, bazı illerde mera ıslahında çalışan teknik personelin bu birimde görevlendirildiği görülmektedir. Çok büyük emek ve masraflarla yapılan bu çalışmalardan olumlu sonuç alabilmenin temel şartı konu uzmanlarının yılın her döneminde projenin her aşamasını dikkatle takip etmeleridir. Bu nedenle mera biriminde görevli teknik elemanlar başka birimlerde görev almamalıdır.

Islah çalışmalarında köydeki hayvan varlığı için yetersiz olan mera alanları otlatma baskısından mutlaka korunmalı, otlatma kapasitesine ve illerde belirlenen otlatma takvimlerine tamamen uyulmalıdır. Bunu sağlamak için yem bitkileri ekiminde teşvikler devam etmeli, otlatma kapasitesinin üzerindeki hayvansal varlığın hangi kaynaklardan besleneceği planlanmalı ve mera ıslahı veya amenajmanı uygulanan yörede yaşayan hayvan yetiştiricileri bu plana göre yönlendirilmelidir.

Tapu ve kadastro müdürlüklerinin zaman zaman yıllık çalışma planlarını geç gönderdiği görülmekte, bu yüzden tespit çalışmaları sekteye uğramaktadır. Hem bu sakıncayı gidermek ve hem de Mera Kanunu uygulamaları sırasında, sık sık arazi ölçümlerine ihtiyaç duyulması ve bu ölçümlerin mevcut yasal işlemlere dayanak teşkil edecek şekilde yapılabilmesi için, her ilde bakanlık il müdürlükleri bünyesinde en azından bir kadastro mühendisi veya teknisyeninin istihdam edilmesi bu konudaki faaliyetlerin daha sağlıklı bir şekilde yürütülmesini sağlayacaktır. Mera teknik ekibi çalışma yapacağı yerleşim birimleri için, çeşitli kurumlardan (belediye, orman, köy hizmetleri vb) bilgi akışını sağlayamamaktadır. Ayrıca mera kayıtlarının bulunduğu tapu sicil müdürlüğü, orman işletme müdürlüğü, kadastro müdürlüğü, milli emlak müdürlüğü gibi kurumların

arşivinden yeterince yararlanılamamaktadır. Gerekli yasal düzenlemeler yapılarak bu sorun en kısa sürede çözümlenmelidir.

Orman yasasında yapılacak düzenlemelerle daha önce otlatma amacıyla kullanılan, içerisinde çalılarının da bulunduğu ve küçükbaş hayvanların istekle otladığı alanlar orman alanı dışına çıkarılarak mera alanları içerisine alınmalıdır (Tekeli vd., 2005). Mera işgallerini engellemek için açılan davalara mahkemelerde öncelik verilerek kısa sürede sonuçlandırılmasının yolları araştırılmalı, köy ve beldelerde mera yönetim birliklerinin daha etkin bir şekilde görevlerini yapabilmeleri için gerekli yasal düzenlemeler ve yönetmelikler hazırlanmalı, ıslah projeleri için tahsis edilen ödeneklerin zamanında gönderilmesi sağlanmalıdır.

4. SONUÇ

Mera komisyonunda görevli olan her kişi ve kurum eşit oranda görev ve sorumluluk almalı, yasanın temelini oluşturan “meraların tespit, tahdit ve tahsis işlemleri” süratle gerçekleştirilmeli ve ülke genelinde başlatılan mera ıslah çalışmaları hızlandırılmalıdır. Çiftçiler, Mera Kanunu hükümleri ve mera kullanım yöntemleri hususunda bilgilendirilmelidir. Bu alanların verimliliğinin artırılması için sarf edilen emek, hizmet ve masrafların ne için yapıldığı üreticilere yayım faaliyetleri ile açıklanmalı, mera amenajmanı kurallarına uyulmadan yapılan otlatmaların hayvancılığa verdiği zararlar anlatılmalı, üreticilerden mutlaka yardım ve destek alınarak yapılan işlerin kalıcı olması sağlanmalıdır. Yasanın tam anlamı ile uygulanması ve mera ıslah projelerinin başarılı olması büyük ölçüde yöre insanının yapılan hizmetlere inanması ve projeleri desteklemesine bağlıdır.

KAYNAKLAR

- Anonim, 1997. Çayır, mera, Yem Bitkileri ve Karma Yem Komisyonu Raporu. Türk Ziraat Yüksek Mühendisleri Birliği ve Vakfı. Ankara
- Anonim, 2005. Çayır Mera Yem Bitkileri Danışma Kurulu Raporları. Tarım Bakanlığı Tarımsal Üretimi Geliştirme Genel Müdürlüğü Kayıtları, Ankara.
- Seçkin, N. 2004. 4342 sayılı Mera Kanunu'nun uygulamalarında gelinen nokta ve oluşan sorunların tahlili. Tarım ve Mühendislik. 68: 27-40.
- Tekeli, A.S., Baytekin, H., Şılbır, Y., Kendir, H., Deveci, M., Tan, A., Ateş, E. 2005. Meraların Korunma ve Kullanımı. <http://www.zmo.org.tr/etkinlikler/6tk05/011aservettekeli.pdf>